TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı: 21018
Tarih: 04.11.2026

52534

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Diyarbakır'ın Sur ilçesine bağlı Arzoxlî (Kervanpınar) Mahallesi'nde, köylülerin ortak kullanımındaki mera alanlarında Zenkar-1 ve Zenkar-2 adıyla güneş enerjisi santralleri ve enerji depolama tesisleri kurulması planlanmaktadır. Basına yansıyan bilgilere göre, iki proje toplamda 540 dönümü aşan bir alanı kapsamaktadır. Söz konusu alanların mera vasfından çıkarılması ve enerji yatırımlarına açılması, yalnızca hayvancılık faaliyetlerini değil, bölgenin bitki örtüsünü, toprak yapısını, su döngüsünü ve ekolojik bütünlüğünü de etkileyebilecek niteliktedir.

Projelerden Zenkar-2 hakkında yürütülen yargı sürecinde görevlendirilen bilirkişi heyetinin, projenin mevcut hâliyle uygulanmasını uygun bulmadığı; yüzey suları, erozyon, konutlara yakınlık, çevresel etkiler ve kültürel miras bakımından inceleme eksikliklerine dikkat çektiği haberleştirilmiştir. Ayrıca iki projenin birlikte yaratacağı etkilerin yeterince değerlendirilmediği yönünde tespitler aktarılmıştır. Bilirkişi raporu nihai mahkeme kararı olmamakla birlikte, çevresel değerlendirmelerin kapsamı ve yeterliliği konusunda Bakanlığınızın açıklama yapmasını gerekli kılmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinin amacı, yatırımın idari izinlerini tamamlamaktan ibaret olmayıp, yatırımın doğa, insan ve ekosistem üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini önceden belirlemek, önlemek ve azaltmaktır. Bu nedenle söz konusu projelerin ekolojik etkilerinin, birbirinden bağımsız iki tesis olarak değil, aynı mera ve kırsal ekosistem üzerinde bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede;

1. Zenkar-1 ve Zenkar-2 projeleri için verilen ÇED kararlarının tarihleri, karar türleri, proje dosya numaraları ve dayanak teknik raporları nelerdir? Her iki proje için hazırlanan ÇED dosyaları ve ekleri kamuoyunun erişimine açık mıdır?
2. Proje alanlarında ÇED sürecinden önce ve sonra bitki türleri, doğal habitatlar, yaban hayatı, kuşlar, böcekler, tozlaştırıcı canlılar ve diğer biyolojik çeşitlilik unsurlarına ilişkin mevsimsel saha araştırmaları yapılmış mıdır? Yapılmışsa bu araştırmalar hangi

uzmanlar ve kurumlar tarafından, hangi dönemlerde gerçekleştirilmiş; hangi tür ve habitatlar tespit edilmiştir?

3. Zenkar-1 ve Zenkar-2 projelerinin birlikte uygulanması hâlinde ortaya çıkabilecek kümülatif ekolojik etkiler değerlendirilmiş midir? İki tesisin toplam arazi kullanımı, bitki örtüsünün parçalanması, habitat kaybı, yaban hayatının hareket alanı, toprak yapısı ve su rejimi üzerindeki ortak etkileri hangi bilimsel yöntemlerle incelenmiştir?
4. Proje alanlarının yüzey suyu akışları, yağış sularının drenajı, yeraltı suyu beslenmesi ve çevredeki tarımsal alanların su rejimi üzerindeki etkileri için hidrolojik ve hidrojeolojik etüt yapılmış mıdır? Özellikle bilirkişi raporunda gündeme getirilen yüzey suyu ve erozyon risklerine ilişkin hangi önlemler öngörülmüştür?
5. GES kurulum çalışmaları sırasında üst toprağın sıyrılması, sıkıştırılması, bitki örtüsünün kaldırılması ve arazi tesviyesi nedeniyle oluşabilecek toprak kaybı ve erozyonun önlenmesi için hangi tedbirler belirlenmiştir? Üst toprağın korunması, depolanması ve yeniden kullanılması konusunda denetim yapılmakta mıdır?
6. Projelerde kullanılacak güneş panellerinin temizliği sırasında su tüketimi, kimyasal madde kullanımı ve atık su oluşumu nasıl yönetilecektir? Bu faaliyetlerin yerel su kaynaklarına, toprağa ve tarımsal alanlara olası etkileri ÇED dosyalarında değerlendirilmiş midir?
7. Projeler kapsamında kurulacağı bildirilen enerji depolama sistemlerinin çevresel riskleri ayrıca değerlendirilmiş midir? Kullanılacak batarya teknolojisi, olası yangın, sızıntı, tehlikeli madde ve atık yönetimi riskleri için hangi teknik tedbirler ve acil müdahale planları hazırlanmıştır?
8. Bilirkişi raporunda ortaya konulan eksiklikler ve iki projenin birlikte değerlendirilmesine ilişkin itirazlar doğrultusunda Bakanlığınızca yeni bir çevresel inceleme, ek ÇED değerlendirmesi veya yerinde denetim yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonuçları nelerdir?
9. Proje alanlarında bugüne kadar Bakanlığınız veya bağlı birimlerince kaç kez denetim gerçekleştirilmiştir? Denetim tutanakları, tespit edilen aykırılıklar, verilen idari yaptırımlar ve şirketin yerine getirmekle yükümlü tutulduğu çevresel önlemler nelerdir?
10. Projelerin kurulacağı alanların seçimi sırasında çatı üstleri, sanayi bölgeleri, daha önce bozulmuş veya tarımsal ve ekolojik niteliği düşük araziler gibi alternatifler değerlendirilmiş midir? Mera niteliğindeki alanların tercih edilmesinin çevresel gerekçesi nedir?
11. Bakanlığınız, bilirkişi raporunda ve kamuoyuna yansıyan haberlerde belirtilen çevresel riskler ışığında, Zenkar-1 ve Zenkar-2 projelerinin çevresel uygunluğunu yeniden değerlendirmeyi ve gerekli görülmesi hâlinde faaliyetlerin geçici olarak durdurulması dâhil idari tedbirleri uygulamayı planlamakta mıdır?